

PAHAA SUTTA KEN PELKÄISI?

Susihavaintojen työllistävä vaikutus Rannikko- Pohjanmaan kenttäjoh-
toalueella
Saara Hallenberg

3/2019

Tiivistelmä

Tekijä Saara Hallenberg	Tutkinto/kurssi ja opinnäytetyö/nimike Poliisi (AMK)	
Julkaisun nimi Pahaa sutta ken pelkäisi? Susihavaintojen työllistävä vaikutus Rannikko- Pohjanmaan kenttäjohtoalueella	Julkisuusaste Julkinen	
Ohjaajat ja opintoaine/opetustiimi Jyrki Lounaskorpi	Opinnäytetyön muoto Tutkimuksellinen opinnäytetyö	
<p>Tiivistelmä</p> <p>Opinnäytetyössä selvitetään poliisille tulevien susihavaintojen määrän nousua Rannikko-Pohjanmaan kenttäjohtoalueella vuodesta 2016 vuoteen 2018.</p> <p>Opinnäytetyössä lähdetään liikkeelle esittelemällä tilastotietoja susien määrän noususta ja niiden maantieteellisen sijainnin muutoksista. Lisäksi tuodaan ilmi ajankohtaisuus lehdistä yleisöosastopalstalta kerättyjen kirjoitusten avulla. Tämän jälkeen opinnäytetyössä esitellään säännöspohjaa, jonka raja- aitojen sisällä poliisin pitää toimia suurpetotilanteissa.</p> <p>Teoriapohjan jälkeen seuraa opinnäytetyön tutkimuksellinen osa. Opinnäytetyö on toteutettu kvalitaviisella tutkimusmenetelmällä teemahaastattelua käyttäen. Haastattelujen avulla pyritään valoittamaan tämän hetkistä tilanne kentällä. Kuinka paljon siis susihavaintoja tulee ja kuinka suurissa määrin ne poliisia työllistävät.</p> <p>Lopuksi tehdään yhteenvetoa tämän hetkisestä tilanteesta ja pyritään löytämään yleispätevä toimintamalli, jota voitaisiin soveltaa myös muualla Suomessa.</p>		
Sivumäärä 37 + 3 liitesivua	Tarkastuskuukausi ja vuosi Maaliskuu 2019	
Avainsanat Suurpeto, SRVA, susi, metsästys, poikkeuslupa, poliisi		

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	3
1.1	Opinnäytetyön taustaa	3
1.2	Opinnäytetyön toteutus.....	3
2	KESKEISET KÄSITTEET	5
3	SUDEN LEVINNEISYYS SUOMESSA.....	6
3.1	Yleistä.....	6
3.2	Ravinto ja käyttäytyminen.....	7
3.3	Suden levinneisyys	7
3.4	Tassu – suurpetohavaintojärjestelmä.....	8
3.5	Kanta- arvio	10
4	AJANKOHTAISUUS	13
5	SUURPETOJA KOSKEVAT SÄÄNNÖKSET	15
	POLIISITOIMINNASSA	15
5.1	Poliisin toiminta suurpeto- ja villisikatilanteissa.....	15
5.2	Poliisin kenttäpartioiden toimenpiteet sekä kirjaukset suurpetoasioissa Pohjanmaan poliisilaitoksessa.....	16
5.3	Poliisilaki.....	17
5.4	Metsästyslaki	18
6	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	20
6.1	Tutkimusongelma ja tutkimuskysymykset	20
6.2	Kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä	20
6.3	Teemahaastattelu	20
6.4	Haastateltavat	21
6.5	Haastattelujen teemat	21
6.6	Aineiston käsittely	22
7	TUTKIMUSTULOKSET.....	24
7.1	Haastatteluiden pohjalta kertyneet tutkimustulokset.....	24
7.2	Teema 1. Susihavaintojen määrä.....	24
7.3	Teema 2. Ihmisten syyt ilmoittaa susihavainnosta	26
7.4	Teema 3. Partioiden toiminta	27
7.5	Teema 4. Suurriistavirka- apu	29
7.6	Teema 5. Tulevaisuus, ongelmat, haasteet	30
7.7	Teema 6. Päällystön toimenpiteet	31
8	POHDINTA	33

LÄHTEET	36
Metsästyslaki 28.6.1993/615	36
Poliisilaki 22.7.2011/872.....	37
Vaasan hovioikeuden ratkaisu 20.11.2015 150019	37

LIITTEET

Liite 1 Teemahaastattelurunko

Liite 2 Poliisin kenttäpartioiden toimenpiteet sekä kirjaukset suurpetoasioissa

Pohjanmaan poliisilaitoksessa

1 JOHDANTO

1.1 Opinnäytetyön taustaa

Tämän opinnäytetyön aihe on Rannikko- Pohjanmaan kenttäjohto alueelle tulevien susihavaintojen määrä sekä niiden työllistävä vaikutus kenttäpartioiden toiminnassa.

Opinnäytetyön aihe selkiytyi itselleni työharjoittelun aikana aloittaessani valvonta- ja hälytyssektorilla maaliskuun 2018 lopussa. Tuolloin rupesin kiinnittämään huomiota siihen, että joka työvuorossa tuntui tulevan vähintään yksi susiin liittyvä tehtävä. Yleensä ilmoittaja ilmoitti nähneensä suden tai havainneensa suden jäljet asutun rakennuksen läheisyydessä ja pyysi tämän vuoksi poliisia paikalle.

Omiin harrastuksiini on jo pienestä saakka kuulunut metsällä käynti ja luonnossa liikkuminen, joten aihe oli myös tämän vuoksi itseäni kiinnostava. Susihavainnot tulivat yleensä paikkakunnilta, jonne ajomatkaa kertyi useampi kymmen kilometri. Tästä heräsi ajatus tutkia, kuinka kauan tällainen tehtävä oikeasti sitoo partiota muusta toiminnasta. Halusin myös selvittää, mitkä ovat ne konkreettiset toimenpiteet, mitä poliisin pitää paikalla tehdä ja mihin ensipartion toimet johtavat. Halusin myös saada selville, mitkä säännökset toimintaa säätelevät ja milloin tehtävä edellyttää poliisin puuttumista.

Tällä hetkellä susipolitiikka herättää hyvin paljon myös keskustelua kansalaisten keskuudessa. Varsinkin Pohjanmaan alueella lehtien yleisöosastopalstoilla asiaa puidaan paljon ja aiheen tiimoilta käydään melko kiivasta keskustelua. Kansalaiset toivoisivat päättäjiltä puuttumista, mutta koska päätöksiä ei tule niin yleistä turhautumista on havaittavissa. Tämän vuoksi pidän opinnäytetyöni aihetta hyvin ajankohtaisena.

1.2 Opinnäytetyön toteutus

Opinnäytetyön tutkimuksellisessa osassa pyrin selvittämään toimenpiteitä, joihin poliisi ryhtyy saatuaan hätäkeskukselta susihavaintotehtävän. Mitä poliisipartion tulisi paikan päällä tehdä ja kuinka tehtävä kuuluisi hoitaa. Tuon opinnäytteessäni myös esiin säännökset, joihin poliisin toiminta on sidonnainen. Milloin siis on kyseessä poliisitehtävä ja mihin poliisin toiminnan pitää perustua.

Opinnäytetyössäni tuon esiin myös sen, kuinka paljon susien määrä on Rannikko- Pohjanmaan kenttäjohtoalueella noussut ja missä aikahaarukassa. Pyrin myös tuomaan ilmi syyt susien määrän kasvuun.

Lisäksi opinnäytetyöni tarkoitus on selvittää kuinka paljon susihavainnot työllistävät valvontaa ja hälytyssektoria Rannikko- Pohjanmaan alueella. Ennen kaikkea osoitan, kuinka paljon susihavainnot vievät resursseja muusta toiminnasta ja kuinka paljon susihavaintoja koskevat hälytystehtävät ovat nousseet ja niiden myötä tapahtunut kulujen nouseminen.

Opinnäytetyöni on toteutettu teemahaastatteluihin sekä tilastotietoihin perustuen. Haastatteluin opinnäytetyötäni varten yhtä päällystön edustajaa, yhtä kenttäjohdon edustajaa sekä yhtä kenttäpartion jäsentä, jotta saisin opinnäytetyöhöni monelta eri tasolta sekä tietoa että sitten myös kokemuksia, siitä miten susihavainnot on koettu.

Susien siirtyminen Itä- Suomesta länteen on jo itsessään uusi ilmiö. Poliisitoiminnallisesti sudet eivät ole aiheuttaneet länsirannikolla vastaavanlaista puuttumisen tarvetta kuin itäisessä Suomessa ja siksi asian tiimoilta ei ole ennen tehty vastaavanlaista tutkimusta.

Poliisiammattikorkeakoulun aikana ei suurpedoista ole tehty myöskään aiempia opinnäytetöitä. Teoriaperustani pohjautuukin suurilta osin lainsäännöksiin sekä luonnonvarakeskuksen tietoihin. Olen myös käyttänyt lähteinäni ELS- sekä Tassujärjestelmien tilastoja.

2 KESKEISET KÄSITTEET

Suurriistavirka- apu eli SRVA tarkoittaa organisaatiota, joka välittää poliisille metsästäjien virka- apua suurriistakonflikteissa. Riistanhoitoyhdistykset ja poliisi tekevät asiasta sopimuksen. Metsästäjät ja metsästysseurat toimivat SRVA:ssa vapaaehtoisesti. Tyypillinen SRVA- tehtävä on esimerkiksi kolareissa loukkaantuneiden hirvien jäljestäminen.

(Suomen riistakeskus, Suurriistavirka- apu, luettu 24.1.2019)

Poikkeuslupa tarkoittaa vahinkoperusteista lupaa vahinkoa tai vaaraa aiheuttavan suurpe-toyksilön metsästämiseen. Lupa sisältää ehtoja esimerkiksi luvan käyttämisajasta tai - paikasta. Luvan myöntää Suomen riistakeskus.

(Eräluvut.fi, Poikkeusluvut, luettu 24.1.2019)

Susikannan hoitosuunnitelma on työkalu, jolla sovitetaan yhteen sudensuojelun sekä susi- reviirien alueella asuvien ihmisten tarpeet. Suunnitelmassa esitellään susikannan hoitoon liittyvät yleiset tavoitteet sekä konkreettiset toimenpiteet.

(Suomen susikannan hoitosuunnitelma, Maa- ja metsätalousministeriö 2015)

3 SUDEN LEVINNEISYYS SUOMESSA

3.1 Yleistä

Susi (*Canis lupus*) on koiraeläimiin kuuluva nisäkäs. Susi on sosiaalinen eläin, joka elää laumassa. Suomessa laumoissa on noin 7 yksilöä. Lauman rakenne koostuu yleensä niin kutsutusta alfaparista ja sen jälkikasvusta.

Susi on villeistä koiraeläimistä kooltaan suurin. Suden ruumiin pituus on 100-140 cm ja sen häntä 35-50 cm. Susi on yleensä 20-50 kg painava. Uros on naarasta kookkaampi. (Suurpedot.fi: Susi, luettu 1.11.2018) Susi on pohjaväritään harmaankeltainen. Vatsa on yleensä vaaleampi, kuin muu peitinkarva, joka on mustaa tai harmaata. Suden väritys vaihtelee yksilöittäin. Sutta ja koiraa voi joskus olla vaikea erottaa toisistaan. Susi kuitenkin yleensä riiputtaa häntäänsä suorana ja sen silmät ovat vinot. (Riista.fi: Susi, luettu 23.2.2019)

Kuva sudesta. (Luontoportti.com, Susi, katsottu 23.2.2019)

3.2 Ravinto ja käyttäytyminen

Susi on lihansyöjä. Sen saaliseläimiin kuuluu pikkunisäkkäät kuten jänikset, linnut, hirvi, poro sekä peurat riippuen siitä mitä saalista on saatavilla. Susi käyttää ravintonaan myös haaskoja. Susi saalistaa yleensä laumassa. (Riista.fi: Susi, luettu 23.2.2019) Suden luontainen saalistusvietti on myös syy kotieläinvahinkoihin. Susi ei siis tee eroa villin ja ihmisen omistaman saaliin välillä, vaan jos helppoa ravintoa on tarjolla, susi hyödyntää tilaisuuden. Sudet pyrkivät välttämään ihmisasutuksia, mutta voivat myös oppia hyödyntämään niiden tuomia ravintomahdollisuuksia. (Luontoliitto.fi, Kotieläinvahingot, luettu 23.2.2019)

Susi on yleensä arka eläin, joka karttaa ihmisen kohtaamista. Yleensä se yrittääkin viimeiseen asti välttää tällaisen tilanteen syntymistä. Vaikka susia eläisikin alueella on epätoimennäköistä kohdata sitä metsässä. (Anu Salminen, Susi Ry, luettu 23.2.2019)

3.3 Suden levinneisyys

Luonnonvarakeskus eli Luke tekee joka vuosi kanta- arvion susien määrästä Suomessa. Laskelmassa tuodaan ilmi tavattujen susien määrä sekä niiden maantieteellinen jakautuminen. (Luonnonvarakeskus, Susi. luettu 5.2.2019)

Taulukko 1. Maaliskuun 2018 susikanta kannanhoitoalueittain ja koko maassa. Reviirillä vähintään 3 yksilöä.

	Laumat/ niissä susia yhteensä	Parit	Valtakunnan raja- laumat/niissä susia yhteensä	Valtakunnan raja, parit	Susia yhteensä*
Poronhoitoalue	- / -	-	-	-	3-5
Itäinen Suomi	4 / 16-18	7	5 (+1 ^{&}) / 24-27	2	52-57
Läntinen Suomi	16 (+2 ^{&}) / 79-93	6	-		108-122
YHTEENSÄ					165-190**

*Valtakunnan rajalla liikkuvien laumojen ja parien yhteisestä susien määrästä on puolet laskettu kuuluvaksi Suomen kantaan.

**Reviirien ulkopuolella kuljeskelevia susia on eri susikannoissa yleensä 10 - 20 %. Tässä on käytetty laskennallisena osuutena 15 %:a.

[&] 2-3 sutta sisältävien reviirien lukumäärä

Taulukko 2. Metsästyskauden jälkeinen tilanne vuonna 2017 kannanhoitoalueittain ja koko maassa. Alaviitteet kuten taulukossa 1.

	Laumat/ niissä susia yhteensä	Parit	Valtakunnan raja- laumat/niissä susia yhteensä	Valtakunnan raja, parit	Susia yhteensä*
Poronhoitoalue	- / -	-	1/3	-	5-7
Itäinen Suomi	6 (+1 ^{&})/ 32-35	5	6 / 34	3	75-90
Läntinen Suomi	8 (+2 ^{&})/ 39-45	10	-	-	70-80
YHTEENSÄ					150-180**

(Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 27/2018, Susikanta Suomessa maaliskuussa 2018, s.7)

Maaliskuussa 2018 Suomessa oli noin. 165-190 sutta. Vuonna 2017 maaliskuussa määrä oli noin 10% pienempi. Susikannasta 68% arvioidaan siirtyneen läntiseen Suomeen. (Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 27/2018, Susikanta Suomessa maaliskuussa 2018, s.3)

Susien yksilömäärä läntisellä kannanhoitoalueella oli runsaan kolmanneksen suurempi kuin 2017. Muutos oli suurin Pohjanmaalla, jossa Pohjanmaan ja Rannikko- Pohjanmaan muodostamalla alueella susien yksilölukumäärä kaksinkertaistui vuoteen 2017 verrattuna.

Kannanhoitoalueen reviiireille oli keskimäärin 4,1 sutta, vuotta aiemmin keskiarvo oli 3,2 yksilöä. Reviiireitä oli 24, vuonna 2017 määrä oli 20. Lauman asuttamia reviiireitä oli 16 ja kuudella oli pari. Maaliskuussa 2017 parin asuttamia reviiirejä oli 10, joista seitsemässä oli maaliskuussa 2018 pentuelauma. Täysin uusia pareja oli viisi. (Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 27/2018, Susikanta Suomessa maaliskuussa 2018, s9)

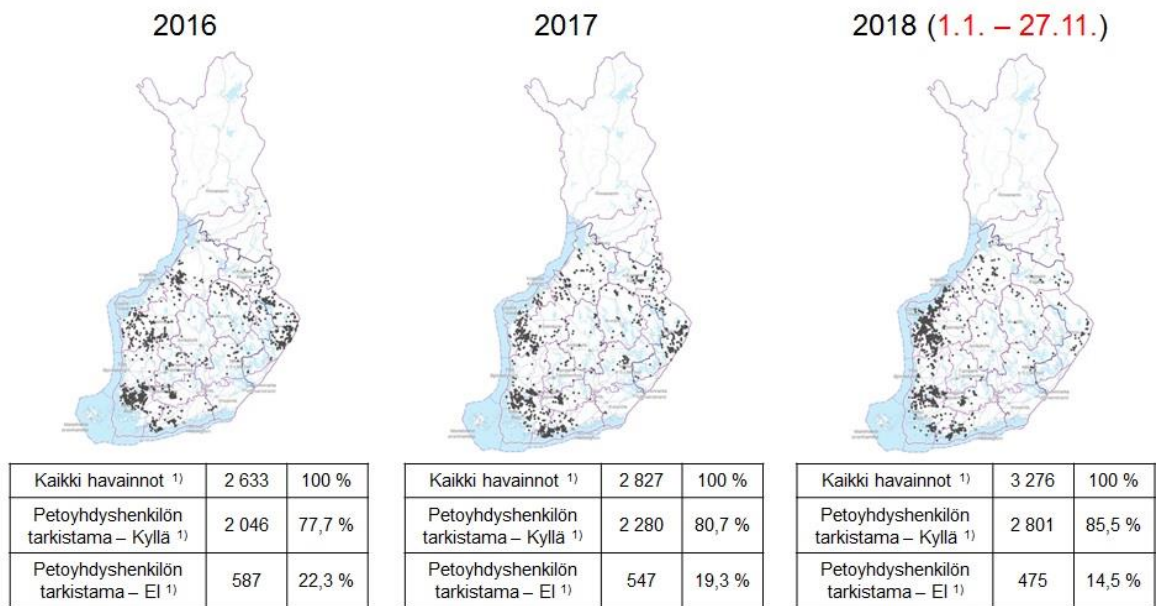
3.4 Tassu – suurpetohavaintojärjestelmä

Suurpetojen seurannan olennainen kulmakivi on suurpetohavainnot. Niiden avulla saadaan laadukasta tietoa suurpetojen lukumäärästä sekä niiden levinneisyydestä Suomessa. Jotta saatua tietoa pystyttäisiin sujuvasti hyödyntämään, on kehitetty suurpetojen havainnointiin tarkoitettu sovellus: Tassu- järjestelmä.

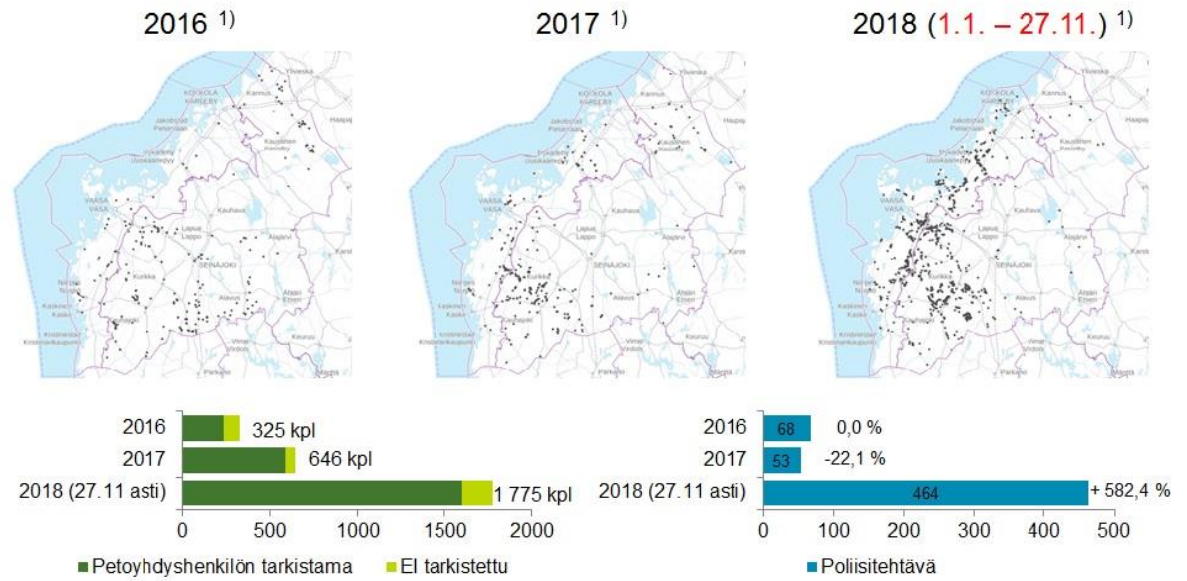
Tassuun kirjataan tehnyt havainnot suurpetoyhdyshenkilöiden toimesta. Järjestelmän tavoite on nopeuttaa havaintojen hyödyntämistä tutkimuksissa. Lisäksi saadaan nopeammin tietoa suurpetojen runsaudesta ja alueellisesta jakautumisesta. Tassuun kirjatut havainnot ovatkin suurpetojen määrien arvioinnin perusta.

(Riistahavainnot.fi, Luettu 1.11.2018)

Luonnonvarakeskuksen tekemässä kanta- arvioissa huomioitiin Tassuun kirjatut laumat ja parihavainnot, jotka oli tehty aikavälillä 1.8.2017–28.2.2018. Havainnot oli pitänyt kirjata viimeistään 2.5.2018 mennessä. Yhteensä havaintoja oli 6518. Havainnosta 1356 oli kahden suden havaintoja. Isommasta määrästä kuin kaksi sutta oli tehty 1219 havaintoa. Luonnonvarakeskuksen kanta-arvioissa pääpiste on vuonna 2018 tehdyissä havainnoissa. (Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 27/2018, Susikanta Suomessa maaliskuussa 2018, s. 10)

Kuvassa näkyy vuodesta 2016 vuoden 2018 marraskuuhun tehtyjen susihavaintojen määrä ja havaintojen sijoittuminen Suomessa. Havainnoissa susi on ollut <100 metrin päässä ihmisasutuksesta. (Magnus Jakobsson, Power- Point 2018)

Kuvassa näkyy susihavaintojen määrän kehitys Pohjanmaan poliisilaitoksen alueella vuodesta 2016 vuoden 2018 marraskuun 27. päivään. Havainnot on tehty <100 metrin päästä asutuksesta. Karttakuvien alapuolella näkyy tilastopalkit havainnoista. Vihreä palkki kertoo vuosittain tehtyjen havaintojen kappalemäärän. Tumman vihreä väri kuvastaa petoyhdyshenkilöiden tarkistamien havaintojen määrää. Vaalean vihreä taas havaintoja, joita petoyhdyshenkilö ei ole tarkastanut.

Sininen palkki rivistö kertoo taas poliisitehtävien määrän. Prosenttiluvut palkkien oikealla puolella kertoo poliisitehtävien määrän noususta.

Vuonna 2016 poliisitehtäviä muodostui 325 havainnoista 68 kappaletta.

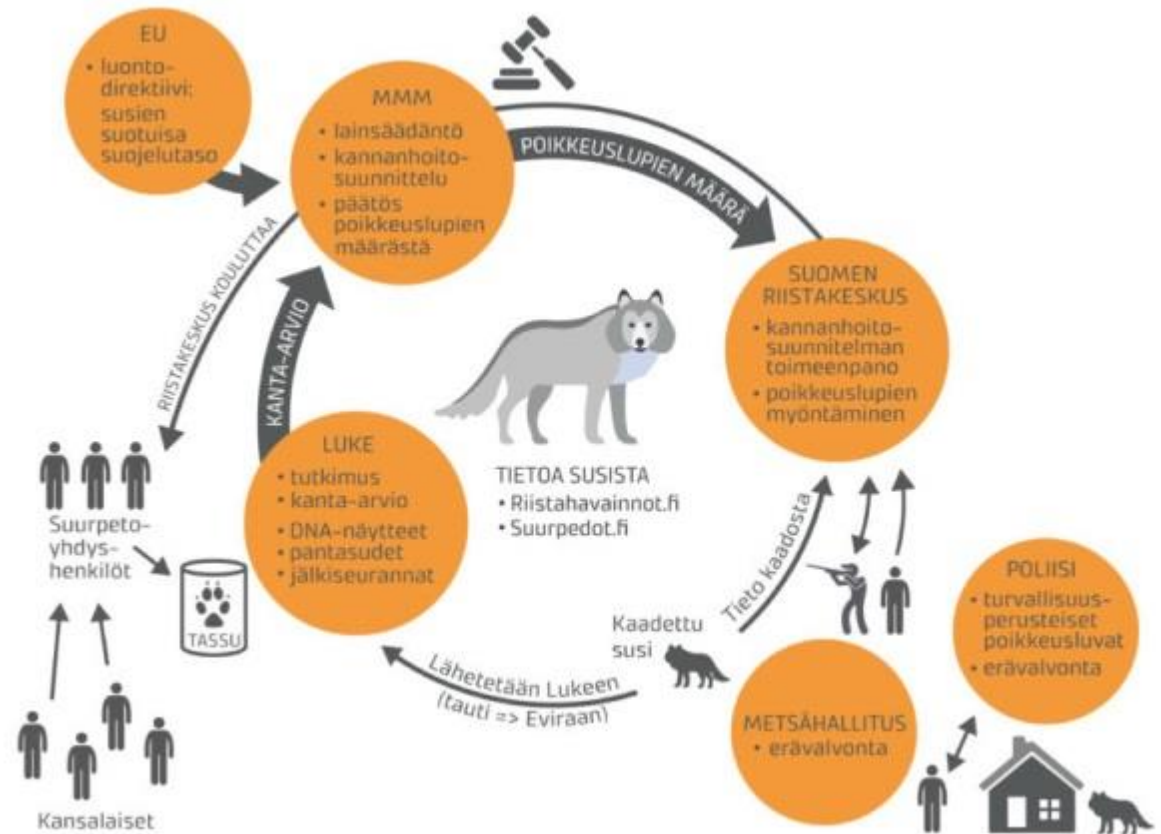
Vuonna 2017 poliisitehtäviä muodostui 646 havainnoista 53 kappaletta. Poliisitehtävien määrä siis tippui vuodessa -22,7 prosenttia.

Vuonna 2018 havaintoja oli tehty marraskuun 27. päivään mennessä 1775 kappaletta.

Näistä havainnoista poliisitehtäviä muodostui 464 kappaletta. Poliisitehtävien määrä nousi 2016 vuodesta 582,4 prosenttia. (Magnus Jakobsson, Power- Point 2018)

3.5 Kanta- arvio

Susiasioita hoitaa poliisiin lisäksi myös useampi muu taho. Luonnonvarakeskus on tehnyt päätöksiin osallistuvista tahoista selkeän kuvituksen.

Kaikki lähtee joko kansalaisen tekemästä susihavainnosta ja, kun hän ilmoittaa asiasta suurpetoyhdyshenkilölle, joka tekee havainnosta merkinnän Tassu- järjestelmään. Rannikko-Pohjanmaalla ihmiset tekevät tässä vaiheessa taas yleensä ensiksi ilmoituksen poliisille ja poliisi taas jatko ilmoittaa asian SRVA- henkilöstölle.

Tassu- järjestelmään kirjattujen tarkastettujen havaintojen perusteella Luonnonvarakeskus tekee suden kanta- arvion. Kanta- arvioon saadaan lisää tietoa tutkimuksilla, jälkiseurannalla sekä seuraamalla pannoitettujen susien liikkeitä. Kanta- arvion perusteella maa- ja metsätalousministeriö tekee päätökset susikannan hoitosuunnitelmasta. Kanta- arvion pohjalta ministeriö tekee myös arvion mahdollisesta metsästyksestä. Päätösten teossa ministeriön on kuitenkin otettava myös huomioon Euroopan unionin luontodirektiivi. Luontodirektiivissä säädetään suden suojelusta. Suomen riistakeskus on toimeenpaneva elin ministeriön tekemille päätöksille. Riistakeskus siis vastaa poikkeuslupien myöntämisestä ja hoitosuunnitelman toteuttamisesta.

Poikkeusluvilla tapahtuvasta metsästyksen valvonnasta vastaavat taas metsähallitus sekä poliisi. Poliisi pystyy myös antamaan poikkeusluvan suden kaatamisesta, jos susi vaarantaa turvallisuutta.

Kaikki kaadetut sudet päätyvät Lukeen tutkimuksiin ja kaadosta on tehtävä ilmoitus Suomen riistakeskukseen. Jos kaadetulla sudella on joku tauti tai jos susi on kuollut muutoin kuin metsästyksessä, esimerkiksi liikenteessä tapahtuneet kuolemat, kaadettu susi toimitetaan Elintarviketurvallisuusvirastoon eli Eviraan. (Sinikka Jortikka, Luke, 20.3.2017.)

4 AJANKOHTAISUUS

Aiemmassa luvussa esitettyjen tilastojen valossa voidaan konkreettisesti huomata susien siirtyneen Itä- Suomesta Länsi- Suomen puolelle. Länsi- Suomessa asuvalle väestölle sudet ovat siis ilmiönä hyvin uusi asia. Lisäksi, koska Länsi- Suomen maasto on hyvin erilaista kuin Itä- Suomessa, eivät sudet pysy metsien kätköissä. Kansalaisten joukossa asia aiheuttaa suuria tunteita ja ihmiset ottavatkin hanakasti kantaa susiasioihin. Koko harjoitteluni ajan, maaliskuusta 2018 tammikuuhun 2019, susista uutisoitiin viikoittain tai vähintään yleisö-osastopalstalla joku halusi avata sanaisen arkkunsa. Itse seurasin harjoitteluni ajan varsinkin lehden Pohjalainen yleisöosastopalstaa, jossa keskustelu asiassa kävi kiivaana. Halusin, että ihmisten omat asenteet ja kommentit ovat havaittavissa, joten otin Pohjalaisen Tekstaten-palstalta otteita susien herättämistä ajatuksista:

"Luonnonsuojelijat: Mitä hyötyä on susista? Tappavat ja raatelevat vain hyödyllisiä eläimiä." (Pohjalainen 18.3.2018)

"Mikä tätä Luken porukkaa oikein riivaa? Onko tarkoitus että susi ainut eläin metsissä. Luken mukaan sudet tulleet syömään nyt Länsi- Suomen riistan kun Itä- Suomi tyhjä. Äly hoi älä jätä!" (Pohjalainen 14.6.2018)

"Nyt alkaa hermo. Susien jahtaamiseen 500 000e...Sillä saa 10 lähihoidtajaa palkattua hoitamaan meidän vanhuksia. Kiitos Sipilä kaikesta." (Pohjalainen 27.9.2018)

"Ei voi mitään mutta tulee mieleen Häjyt- elokuvasta tämä ressurkka poliisi, joka vähän väliä toteaa että voi juutinan tähäre. Nimittäin Pohjanmaan poliisin yleisjohtaja jahkaillee että pitäisikö Laihialle antaa susista karkoitussääräys." (Pohjalainen 10.10.2018)

"Nyt ei enää naurata. Isä harjoittelemassa pyörällä ajoa Laihialla. Lapsi sanoo että joku seuraa meitä. Se joku oli 6 m päässä lapsesta oleva susi." (Pohjalainen 22.11.2018)

"Susiongelmaa on jauhettu jo vuositolkulla. Vellihousuministerit eivät saa tätä ongelmaa hoidettua. He kumartavat kohti Brysseliä, ja samalla pyllistävät Suomen kansalaisille. Odottavatko Suomen päättäjät niin kauan, että ihminen joutuu susien raatelemaksi? Susi on peto, joka kuuluu korpeen, eli asuntoalueille tulevat sudet pitäisi saada ampua välittömästi. Mihin Suomesta on kadonnut talonpoikaisjärki?" (Pohjalainen 22.12.2018)

Vaasassa järjestettiin 11.6.2018 asian tiimoilta myös susimielenosoitus. Tilaisuuden oli järjestänyt Pohjanmaan ruotsinkielisten maatalous- ja turkistuottajajärjestöt. Mielenosoituksen tavoitteena oli tuoda esille ihmisten susipelko sekä susien aiheuttamat vahingot. (Hanne Leiwo, 12.6.2018)

Mielenosoituksen yhteydessä Pohjalainen oli haastatellut omaa artikkeliaan varten ihmisiä susipelosta ja miten se on vaikuttanut normaaliin arkielämään. Tapahtumapaikalla oli lapsiperheiden vanhempia. Yksi heistä kertoi liikkuneensa ennen paljonkin luonnossa, mutta nykyisin hän jää lastensa kanssa omaan pihaan. Toivomuksena hänellä oli, että edes oma piha olisi turvallinen. Eräs toinen perheenäiti oli paikalla lastensa kanssa ja kertoi joutuvansa laittamaan lapsensa nukkumaan häkin sisälle, jos he nukkuvat ulkona. Artikkelia varten oli haastateltu myös turkistarhaajaa, joka oli huolissaan oman elinkeinonsa vuoksi: *"Niitä on täällä nyt yksinkertaisesti liikaa. Vielä sudet eivät ole vierailleet tarhallani, jos näen niiden jälkiä, pistän pystyyn yöpartion. Poliisin tai tilallisen pitäisi saada ampua ihmisten asumusten lähelle tulevat sudet eli ampumalupien saantia pitää helpottaa."* (Katja Lahti, 12.6.2018)

5 SUURPETOJA KOSKEVAT SÄÄNNÖKSET

POLIISITOIMINNASSA

5.1 Poliisin toiminta suurpeto- ja villisikatilanteissa

Poliisihallitus antoi 1.4.2018 uuden ohjeen koskien poliisin toimintaa suurpetotilanteissa. Ongelmatilanteita ja tehtäviä ovat aiheuttavat eniten sudet, karhut sekä loukkaantuneet villisiat. Tämän vuoksi ohjeessa keskitytään käsittelemään näihin kyseisiin eläimiin liittyviä tilanteita. (POL-2017-36246 s.1 luku 1)

Jos ihmiselle on aiheutunut vaaraa suurpedon kohtaamisesta, tilanne pitää arvioida aina tapauskohtaisesti. Ohjeen mukaan tehtävän tilanearvioon sekä toimenpiteisiin, johon sen pohjalta ryhdytään, vaikuttaa kaikissa tilanteissa tehtyjen havaintojen laatu, luotettavuus, määrä sekä ajankohta. (POL-2017-36246 s.4 luku 3)

Ohjeen mukaan on vaikea määritellä yksittäistä toimintakynnystä, milloin poliisitoiminta pitäisi aloittaa. Poliisitoiminnallisesti pelkkä suden jälkien havaitseminen pihapiirissä tai yksittäiset näköhavainnot eivät välttämättä riitä syyksi puuttua tilanteeseen. Toistuvat pihavierailut taas samalla asuinkiinteistöllä voivat toimintavelvollisuuden aiheuttaa. (POL-2017-36246 s.4 kohta 3.1.)

Välittömän toimintavelvollisuuden poliisille aina aiheuttaa susi, joka pyrkii lähestymään ihmistä tai ei lähde poistumaan paikalta. Myös suden liikkuminen päiväsaikaan rakennetussa ympäristössä tai ihmisten asuinalueilla on syy puuttua välittömästi asiaan. (POL-2017-36246 s.4 kohta 3.2.)

Jos viikon aikana tehdään saman kylän tai taajaman alueella vähintään kolme havaintoa eri tilanteissa, poliisin tulee reagoida tilanteeseen. Tällä tarkoitetaan, että poliisi tekee arvion suden tai susien pihavierailusta ja tekee tämän pohjalta päätöksen mahdollisista toimenpiteistä. Pihavierailuksi tulkitaan tilanne, jossa suurpeto on liikkunut alle 100 metrin päässä asuin- tai tuotantoeläinrakennuksesta. (POL-2017-36246 s.4 kohta 3.3.)

Ohjeen mukaan susihavaintojen perusteella poliisilla on kaksi mahdollista toimenpidettä: suden karkottaminen tai suden lopettaminen.

Karkottaminen on näistä kahdesta ensisijainen toimenpide. Sudelle tehdään enintään kaksi onnistunutta karkotusta. Tavoite on että, karkottaminen olisi tarpeeksi tehokas toimenpide. Karkotusmääräys annetaan määräajaksi, korkeintaan 21 päivän ajaksi kerrallaan. Karkottamisen jälkeen tilannetta kuuluu seurata vähintään yhden viikon ajan. (POL-2017-36246 s.5 kohta 3.3.1)

Lopettaminen on aina viimesijainen keino. Jos susi on menettänyt ihmisarkuutensa, siinä määrin että sen on syytä olettaa aiheuttavan vaaraa ihmisen hengelle ja terveydelle on lopettaminen suositeltava ratkaisu. Lopetettavalta sudelta ei edellytetä alkanutta hyökkäystä. Suurpedot lopetetaan ampumalla riittävän tehokkaalla ampuma- aseella. Lopettamismääräys annetaan samalla tavoin kuin karkotusmääräys kolmen viikon määräajaksi kerrallaan. (POL-2017-36246 s.6 kohta 3.3.2)

Karkottamis- ja lopettamismääräykset pitää olla kirjallisia erilliselle Kameleon- lomakkeelle ja niiden pohjalta on kirjattava myös S- ilmoitus. Lisäksi määräykset tulee lähettää Suomen riistakeskuksen kirjaamoon. Lisäksi jos toimenpiteet suoritetaan valtion mailla tai niiden välittömässä läheisyydessä tulee asiasta tiedottaa myös Metsähallitusta sekä Rajavartiolaitosta, jos toimenpiteet suoritetaan valtakunnan rajan läheisyydessä. (POL-2017-36246 s.8 kohta 6.2)

Suden karkottamis- ja lopetusmääräyksessä linjatulla tavalla itse toimenpiteen toteuttaa SRVA- henkilöstö, jonka jäsenillä pitää olla riistanhoitomaksu maksettuna. (POL-2017-36246 s.8 kohta 6.3) Poliisin täytyy kuitenkin valvoa tilannetta ja tarvittaessa olla paikan päällä johtamassa lopetustehtäviä. (POL-2017-36246 s.8 kohta 6.4)

5.2 Poliisin kenttäpartioiden toimenpiteet sekä kirjaukset suurpetoasioissa Pohjanmaan poliisilaitoksessa

Opinnäytetyöni tekemisen aikana Pohjanmaan poliisilaitoksen alueella linjattiin uusi ohje 10.10.2018 alkaen koskien suurpetoasioiden kirjaamista.

Ohjeen taustalla on susihavaintojen määrän nousu. Nämä aiheuttavat erityisesti poliisin kenttätoiminnalle suurta työmäärää, joten Pohjanmaalle on katsottu tarpeelliseksi linjata poliisin toimenpiteitä ja kirjaamiskäytäntöjä kirjaustapojen yhdenmukaistamiseksi. Lisäksi ohjeella pyritään vähentämään kenttäpartion sidonnaisuutta sellaisilla tehtävillä, joissa poliisin käynti havaintopaikalla ei ole välttämätöntä.

Ohjeen mukaan Pohjanmaan poliisilaitoksen alueella kenttäpartio käy tarkistamassa suurpe-tohavainnon, kun suurpeto on aiheuttanut vaaraa ihmisen hengelle - ja terveydelle eikä se lähde paikalta eli tällöin suurpeto on menettänyt ihmisarkuutensa. Partion pitää käydä myös paikalla, kun kyseessä on poliisihallituksen antaman ohjeen mukainen pihavierailu. Suurpeto on siis tällöin liikkunut alle 100 metrin päässä asuin- tai tuotantoeläinrakennuksesta. Lisäksi, jos suurpeto on käynyt kotieläimen tai muun eläimen kimppuun niin, että tästä aiheutuu omistajalle taloudellista vahinkoa, tulee poliisin käydä paikan päällä.

Partion kuuluu kirjata havainnosta kattavat merkinnät SRVA- neukkariin. Lisäksi partion kuuluu ilmoittaa asiasta päällystään kuuluvalle esimiehelleen.

Muuten havainnot, jotka liittyvät suurpetoihin riittää, että partio ottaa yhteyttä SRVA- yhdyshenkilöön, joka käy tapahtumapaikalla varmistamassa havainnon ja kirjaa sen Tassu - järjestelmään. Tähän järjestelmään tallennettuja havaintoja poliisi voi käyttää myös omissa päätöksissään. (POL-2018-44293 s.1-2)

5.3 Poliisilaki

Poliisin toimintavelvollisuus suurpeto asioissa tulee poliisilaista, jonka mukaan poliisin tehtäviin kuuluu ottaa kiinni ja viimesijaisena keinona lopettaa eläin, joka aiheuttaa vaaraa ihmisen hengelle tai terveydelle (PoL 2:16) Koska puhutaan aina tietystä eläimestä, ei lopettamismääräystä voida kohdistaa susilaumaan, vaan vaaraa aiheuttava eläin pitää pystyä yksilöimään riittävällä tarkkuudella. (POL-2017-36246 s.3 kohta 2.3)

Suurpetoasioissa on myös sovellettava poliisilain vähimmän haitan periaatetta:

"Poliisin toimenpiteillä ei kenenkään oikeuksiin saa puuttua enempää eikä kenellekään saa aiheuttaa suurempaa vahinkoa tai haittaa kuin on välttämätöntä tehtävän suorittamiseksi."

Suupetoasioissa tämä tarkoittaa sitä, että eläimen lopettaminen on vasta viimeinen keino. Tämän vuoksi suupedon karkottamista voidaan pitää ensisijaisena keinona. (POL-2017-36246 s.3 kohta 2.3)

Koska karkottamis- ja lopettamismääräyksissä ensisijainen toimija on SRVA- henkilöstö, jotka osallistuvat poliisin tehtävään he ovat poliisimiestä avustavien henkilöiden roolissa. Poliisilaissa tällaiset henkilöt on määritelty seuraavanlaisesti:

"Poliisi voi käyttää vapaaehtoisjärjestöjä sekä vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain (556/2007) 3 luvussa tarkoitettua Maanpuolustuskoulutusyhdistystä ja myös sanotussa laissa tarkoitettuun palvelukseen osallistuvia henkilöitä apunaan etsintätehtävissä sekä muissa sellaisissa avustustehtävissä, joihin ei sisälly merkittävää julkisen vallan käyttöä". (PoL 9:4§)

SRVA- henkilöstön suden karkottamiseen tai lopettamiseen vaadittavat valtuudet tulevat myös poliisilaista:

"Poliisimiestä tämän pyynnöstä yksittäisen virkatehtävän suorittamisessa avustavalla on oikeus poliisimiehen ohjeiden mukaisesti suorittaa sellaisia yleisen järjestyksen tai turvallisuuden ylläpitämiseen liittyviä toimenpiteitä, jotka poliisimies toimivaltansa rajoissa osoittaa" (PoL 9:5§)

5.4 Metsästyslaki

Ryhdyttäessä toimenpiteisiin susiasioissa säätelee mahdollisia toimenpiteitä myös metsästyslaki. Koska susi on aina rauhoitettu (Metsästyslaki 37§ mom.3) tarvitaan sen kaatamiseen poikkeuslupa, jonka myöntää Suomen riistakeskus. (Metsästyslaki 41§) Riistakeskus myöntää poikkeusluvan Metsästyslain 41§ a:n edellyttämin ehdoin:

"Jos muuta tyydyttävää ratkaisua ei ole eikä päätös haittaa lajin suotuisan suojelutason säilyttämistä lajin luontaisella levinneisyysalueella, 41 §:ssä tarkoitettu poikkeuslupa voidaan myöntää ahman, suden, karhun, saukon, ilveksen, euroopanmajavan, hallin, kirjohylkeen, itämeren norpan, hillerin, näädän ja metsäjäniksen pyydystämiseen tai tappamiseen:

1) luonnonvaraisen eläimistön tai kasviston säilyttämiseksi;

2) viljelmille, karjankasvatukselle, metsätaloudelle, kalataloudelle, porotaloudelle, vesistölle tai muulle omaisuudelle aiheutuvan erityisen merkittävän vahingon ehkäisemiseksi;

3) kansanterveyden, yleisen turvallisuuden tai muun erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavista syistä, mukaan lukien taloudelliset ja sosiaaliset syyt, sekä jos poikkeamisesta on ensisijaisen merkittävää hyötyä ympäristölle; tai

4) näiden lajien tutkimus-, koulutus-, uudelleensijoittamis- ja istuttamistarkoituksessa taikka eläintautien ehkäisemiseksi.

Edellä 1 momentin nojalla saaliiksi saatu susi, karhu, saukko, ilves ja ahma kuuluvat valtiolle ja ne on toimitettava riistaeläinten tutkimusta tekevälle tutkimuslaitokselle. Tutkimuslaitoksen tulee hävittää riistaeläin, luovuttaa se yleishyödylliseen tarkoitukseen tai myydä valtion lukuun.

Sutta, karhua, saukkoa ja ilvestä koskeva poikkeuslupa voidaan myöntää myös tarkoin valvotuissa oloissa valikoiden ja rajoitetusti tiettyjen yksilöiden pyydystämiseksi tai tappamiseksi."

Poikkeusluvan nojalla suden metsästys on mahdollista ympäri vuoden. Suomen riistakeskus käsittelee hakemukset ja tekee päätökset tapauskohtaisen harkinnan perusteella. Poikkeusluvan voimassaoloaika on enintään 21 vuorokautta. Poikkeusluvalla kaadetusta sudesta tulee tehdä Suomen riistakeskukselle ja poliisille ilmoitus välittömästi seuraavana arkipäivänä. (Suurpedot.fi: Suden metsästys, luettu 17.1.2019)

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

6.1 Tutkimusongelma ja tutkimuskysymykset

Tutkimuksessa käsitellään ilmiötä, jota halutaan ymmärtää. Ilmiöön liittyy usein joku ongelma, johon haetaan ratkaisua. (Kananen, 2017, s.51) Tutkimusongelmat muutetaan tutkimuskysymyksiksi, koska niihin on helpompaa saada vastauksia, kuin varsinaiseen ongelmaan. Omassa tutkimuksessa ongelma, jota lähdin selvittämään, oli susien määrän nousun vaikutus poliisitoimintaan Rannikko- Pohjanmaan alueella. Tutkimuskysymyksiksi muodostui, miten susihavaintojen kuormittavuus koetaan sekä kuinka paljon ne sitovat partioita muista tehtävistä.

6.2 Kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä

Rannikko- Pohjanmaalla sudet ovat itsessään jo uusi ilmiö, eivätkä ne ole ennen työllistäneet poliisia nykyisissä määrin. Tämän vuoksi valitsin tutkimusotteeksi laadullisen eli kvalitatiivisen tutkimusmenetelmän. Laadullinen tutkimusmenetelmä soveltuu parhaiten silloin, kun käsiteltävissä olevasta ilmiöstä halutaan hyvä kuvaus sekä pyritään saamaan syvälinen näkemys aiheesta. Lisäksi kvalitatiivista tutkimusmenetelmää käytetään, jos ilmiöstä ei ole aiempaa tietoa (Kananen, 2017, s.33).

6.3 Teemahaastattelu

Haastattelut ovat laadullisen tutkimuksen yksi yleisimmin käytetyistä aineistonkeruumenetelmistä (Kananen, 2017, s.89.) Teemahaastattelun avulla pyritään ymmärtämään ja saamaan käsitys tutkimuksen kohteena olevasta ilmiöstä (Kananen, 2017, s.90.) Haastattelu edellyttää tutkijan ja tutkittavan fyysistä läsnäoloa, ns. face to face- tilannetta. (Kananen, 2017, s.95) Teemahaastattelu koostuu erilaisista teemoista. Teema tarkoittaa laajempaa kokonaisuutta kuin kysymys. Teema on aihe, josta keskustellaan (Kananen, 2017, s.95.) Teemahaastattelussa haastattelu etenee haastateltavan ehdoilla, eli tutkittava kertoo vapaasti aiheesta ja tutkijan tehtävänä on kysyä tarkentavia kysymyksiä, jotta keskustelu pysyy aihealueen piirissä (Kananen, 2017, s.95.)

6.4 Haastateltavat

Halusin saada näkökulmaa asiaan sekä päällystöltä, että myös kentällä työskenteleviltä. Tämän vuoksi haastattelin opinnäytetyötäni varten suurpetohavainnosta vastaavaa ylikomissariota, yhtä kenttäjohtajaa sekä yhtä kenttäpartion jäsentä. Sovin haastatteluajankohdat etukäteen joko sähköpostitse tai henkilökohtaisesti. Itse haastattelut käytiin poliisilaitoksella. Koska haastattelin opinnäytetyötäni varten kolmea henkilöä, ei minun tarvinnut hakea erikseen tutkimuslupaa.

Laadullisen tutkimuksen ollessa kyseessä ei tutkimuksen luotettavuutta pystytä arvioimaan ja laskemaan yhtä suurella tarkkuudella kuin kvantitatiivisessa tutkimuksessa. Luotettavuus onkin suurilta osin tutkijan oman arvioinnin ja tutkimuksen näytön varassa. Jotta tutkimuksen reliabiliteetti ja validiteetti, eli luotettavuus ja laatu, täytyisivät, haastateltavat on valittu niin, että heillä olisi mahdollisimman hyvä käsitys tutkimuksen ilmiöstä (Kananen, 2017, s. 174- 176.) Tämän vuoksi haastattelemani kenttäjohtaja sekä kenttäpartion jäsen ovat molemmat olleet virassa valvonta- ja hälytyssektorilla Rannikko- Pohjanmaalla monen vuoden ajan, joten he pystyivät peilaamaan tämän hetkistä tilannetta aiempiin vuosiin.

6.5 Haastattelujen teemat

Haastatteluissa kävimme suunnitelmani mukaisesti läpi viisi isompaa teemaa, joiden pohjalta keskustelimme. Päällystön edustajaa haastattelin yhteensä kuuteen eri teemaan, koska juttelimme hänen kanssaan myös päällystön tekemistä päätöksistä, joista muodostui oma teemansa. Valitsin seuraavat teemat, koska mielestäni niiden avulla sain tutkittua oikeita asioita.

Teema 1. Susihavaintojen määrä

Tässä teemassa oli tarkoitus kartoittaa, kuinka paljon susihavaintoja todellisuudessa tulee. Lisäksi teemassa käsiteltiin, kuinka paljon havaintoja tulee per vuoro ja vaikuttaako vuoron vuorokauden aika, eli onko kyseessä yö- tai päivävuoro. Keskustelimme myös alueesta, mihin susihavainnot keskittyvät.

Teema 2. Ihmisten syyt ilmoittaa susista

Länsi- Suomessa ei susia ole ollut samanlaisessa mittakaavassa kuin Itä- Suomessa, joten halusin selvittää mistä syistä ihmiset ilmoituksia tekee ja mitä ihmiset odottavat poliisin tekevän. Teemassa käytiin myös läpi tuleeko näkö- vai jälkihavaintoja enemmän. Teemassa

keskustelimme myös siitä, saako poliisi ihmisiltä palautetta poliisin toiminnasta ilmoitusten yhteydessä tai havaintopaikoilla.

Teema 3. Partioiden toiminta

Teeman avulla keskustelimme siitä, millä tavalla partiot toimivat tapahtumapaikalla ja onko uusi ohjeistus selkeyttänyt partioiden toimenpiteitä. Kävimme lävitse myös, kuinka kauan partio on sidottu tapahtumapaikalle.

Teema 4. SRVA- yhteistyö

Tässä teemassa puhuimme suurriistavirka- avun toteutumisesta. Susihavainnoista ilmoitetaan myös suurriistaviranomaisille, joten halusin selvittää, kuinka hyvin yhteistyö heidän kanssaan toimii susiasioissa.

Teema 5. Tulevaisuus, ongelmat, haasteet

Teeman tiimoilta keskustelimme tulevaisuuden näkymistä, miten tilanne siis Rannikko-Pohjanmaalla tulee elämään. Onko siis tulevaisuudessa odotettavissa, jotain uusia ratkaisuja tilanteeseen. Lisäksi haastatteluiden avulla pyrin saamaan tietoa siitä, että onko odotettavissa muita ongelmia tai haasteita, joita ei vielä ole tiedostettu

Teema 6. Päällystön toimenpiteet

Tässä teemassa puhuimme lopetus- ja karkotuspäätösten tekemisestä. Mitä siis vaaditaan kumpaakin päätökseen ja onko päätöksiä pystytty Rannikko- Pohjanmaan kenttäjohtoalueella tekemään.

6.6 Aineiston käsittely

Teemahaastattelun luonteeseen kuuluu, että haastattelut tallennetaan. Näin saadaan haastattelu sujumaan ilman katkoja. Haastattelulla halutaan saada mahdollisimman luonteva ja vapautunut keskustelu, joten haastattelijan olisi pystyttävä toimimaan ilman kynää ja paperia. (Hirsjärvi & Hurme, 2017, s. 92) Tämän vuoksi tallensin haastattelut puhelimalla äänittämällä, jolloin saimme jokaisen haastateltavan kanssa hyvän keskustelun aikaiseksi. Jokaisen haastattelun jälkeen litteroin äänitteet samana päivänä, kun olin haastattelun toteuttanut. Litterointi tarkoittaa erilaisten tallenteiden, kuten äänitteiden, kuvien ja videoiden, kirjoittamista kirjalliseen muotoon. (Kananen, 2017, s. 134) Litteroin haastattelut yleiskielisen

litteroinnin tason mukaan. Yleiskielisessä litteroinnissa teksti on muutettu kirjakielelle poistaen murre- ja puhekielen ilmaisut. (Kananen, 2017, s.135). En nähnyt tarpeelliseksi sanatarkkaa litterointia, jossa jokainen äännähdyskin kirjataan ylös (Kananen, 2017, s.135). Mielestäni tämä ei olisi tuonut tutkimustuloksiin lisää painoarvoa. Jotta tutkimuksessa haastateltavat pysyisivät anonymiteettinä, niin nimesin heidät seuraavasti: H1, H2 ja H3.

7 TUTKIMUSTULOKSET

Seuraavaksi esittelen tutkimuksen tuloksia, jotka olen kerännyt haastatteluiden pohjalta. Analysoin ja pohdin mitä tuloksia haastattelut ovat tuottaneet. Haastatteluiden pohjalta käy ilmi millaiseksi susihavaintojen vaikutus koetaan tällä hetkellä ja kuinka paljon työtä se teettää.

7.1 Haastatteluiden pohjalta kertyneet tutkimustulokset

Tutkimuksissa selvisi, että kaikkien haastateltavien mukaan susihavainnot ovat lisääntyneet. Haastateltavien mukaan susihavainnot ovat työllistäneet Rannikko- Pohjanmaan kenttäjohdalueen poliisia.

7.2 Teema 1. Susihavaintojen määrä

Ensimmäisessä teemassa haastateltavien kanssa keskusteltiin paljonko susihavainnot ovat nousseet ja missä ajassa nousu on tapahtunut. Tutkimuksessa ilmeni, että kaikkien haastateltavien mielestä suurin nousu on tapahtunut kahden viimeisen vuoden aikana. Susihavaintojen määrän nousuun kaikki haastateltavat arvioivat susien tulleet riistan perässä länsirannikolle.

”No kyllä niitä viimeisen kahden vuoden aikana on tullut tosi paljon, ja kyllä se näkyy kenttätoiminnassa tehtävämäärinä. ” (H2, 2018)

”Helppo vastata ensiksi, että määrä on noussut. Jos mietitään mikä, se aikajänne voisi olla, niin sanoisin, että viimeiset kaksi vuotta ovat olleet vilkkaita. Se tietenkkin, että talviaikana on helppo havaita, kun ne jättävät jälkiä, joista ihmiset sitten tekevät havaintoja. Toki on myös paljon silmin nähtyjä havaintoja. Enkä minä ainakaan kyseenalaista harjaantuneita näkijöitä. Lisäksi yleensä ihmisillä on sitten ihan videoklippejä ja muuta materiaalia, minkä perusteella voi sanoa, että kyllä siellä on susia liikkunut. Syitä on varmaankin riistakanta eli ruoka on lisääntynyt. Lisäksi, kun sudet ovat lähempänä ja lähempänä ihmisasumusta niin kesyntyvät. (H3, 2019)

”Ne on meillä nousseet sellaisen useamman sataprosenttia. Se on tapahtunut puolentoista vuoden, kahden vuoden sisällä. Viimeinen vuosi on ollut ehkä kaikista kovin kasvu. Silloin

selkeästi nähdään ne ovat siirtyneet Itä- Suomesta meille tänne läntiseen Suomeen. Oikeastaan viime vuosi oli ensimmäinen vuosi, kun me olimme aivan jo helisemässä tämän asian kanssa. Ja nyt tuntuu, että tahti sen kuin kiihtyy. Juttelin Ilpo Kojolan kanssa, joka on luonnonvarakeskuksen tutkimusprofessori, hänen mukaansa riista on se pääasiallinen syy. Eli Itä- Suomessa on hirvikannat pienentyneet voimakkaasti. Täällä Länsi- Suomessa taas on ollut perinteisesti todella isot hirvilaumat. Eli se on ruoka jonka perässä ne ovat.”

(H1, 2018)

Haastatteluissa kysyin miten susihavaintojen määrä jakautuu kenttävuoroittain. Tästä kaikki haastateltavat olivat samaa mieltä, että välillä saattaa tulla useampi susihavainto vuoron aikana, ja joinakin vuoroina ei välttämättä yhtään. Kaksi haastateltavaa otti enemmän kantaa vuoron ajankohdan vaikutukseen. Heidän mukaansa enemmän havaintoja tulee päivisin, koska ihmiset ilmoittavat susien yöllisistä liikkumisista vasta aamulla.

Rannikko- Pohjanmaan kenttäjohto alueeseen kuuluu yhteensä 10 kuntaa, jotka ovat: Iso-kyrö, Kaskinen, Korsnäs, Kristiinankaupunki, Laihia, Maalahti, Mustasaari, Närpiö, Vaasa ja Vöyri.

Kaikki kolme haastateltavaa nimesivät Laihian eniten havaintoja kerääväksi alueeksi. Lisäksi kaksi haastateltavaa kertoi Mustasaaren ja kaksi Vöyrin olevan myös työllistäviä alueita. Näillä kolmella alueella siis tehdään haastatteluiden perusteella eniten susihavaintoja.

”Kyllä niitä on tullut useita havaintoja per vuoro silloin primetime aikana, kun on lunta maassa ja ihmiset tekevät silmin havaintoja. Nyt on ollut aika hiljaista jo pitkän aikaa, mutta se on tietysti vaihtelevaa. Tiettyinä aikoina, kun niitä on ollut paljon, niin niitä on saattanut tulla muutamia per vuoro. Mikä kuulostaa mun mielestä aika suurelta määrältä. Onko se samasta eläimestä, en tiedä, mutta kun lähtökohtaisesti nämä ovat sellaisia eläimiä, jotka aristelevat ihmisiä, niin niidenhän pitäisi pysyä tuolla luonnossa piilossa.”(H3, 2019)

” Vaasan lähiympäristössä havainnot pääsääntöisesti ovat. Laihiallahan on ollut se haaste, että kaikki metsästyskoiravahingot on osuneet Laihialle. Pääsääntöisesti tai tutkimuksen perusteella niin koiravahingot tapahtuu yleensä reviirin reunoilla, jossa susi tietysti puolustaa sitä omaa reviirialuettaan. Ja Laihia on just sellainen susireviirin reuna- alue, se voi olla siis yksiselittävä tekijä, miksi juuri siellä näitä vahinkoja tulee. Mutta kyllä Laihia ja Mustasaari ovat Rannikko- Pohjanmaalla aktiivisimmat alueet.” (H1, 2018)

7.3 Teema 2. Ihmisten syyt ilmoittaa susihavainnosta

Tutkimuksessa kaikki haastateltavat olivat yhtä mieltä siitä, että ihmiset ilmoittavat asiasta, koska susi ei ole tähän asti kuulunut niin vahvasti Länsi- Rannikon luontoon. Lisäksi koska sudet liikkuvat lähellä ihmisasumuksia, niin pelko lasten puolesta saa ihmiset ilmoittamaan susien liikkeistä herkemmin. Kaikki olivat lisäksi sitä mieltä, että ihmiset toivoisivat poliisin tulevan paikalle ja ampuvan suden.

”Kyllähän ihmiset toivovat, että poliisi tulee ja ampuu sudet. Se on se perimmäinen syy, miksi poliisi sinne paikan päälle haluttaan. Ihmiset pelkäävät ensinnäkin kun tämä on uusi ilmiö täällä alueella, niin ihmiset ei tiedä miten reagoida, ja kun he näkevät, että omassa pihassa on suden jäljet, tai kuulee naapurilta, että heidän pihassaan on ollut, niin he pelkäävät eniten lasten vuoksi.” (H1, 2018)

”Haastattelija: Lehtien keskustelupalstoilla ihmiset ruotivat asiaa paljonkin. Tulevatko ihmiset avautumaan asiasta poliisille?”

”No joo, kyllä sieltä tulee semmoisia avautumisia, että ne ei ymmärrä miksi poliisi ei toimi, että niitä häiritsee ennen kaikkea se. Ja aika kyllästyneitä on ehkä enemmänkin riistaviranomaisten toimintaan ja riistahallintoon yleensä ja poliittisiin päätöksentekijöihin, sen takia kun ne eivät tee asialle mitään.” (H1, 2018)

”On joskus joku tullut sanomaan ja ihmettelemään miksi asialle ei tehdä mitään. Mutta ei kovin usein.” (H2, 2018)

”No sanotaanko näin, että siellä keikkapaikoilla tulee. Oltiin Laihialla, jossain talossa, jonka perheen isäntä oli ollut metsällä treenaamassa koira Maalahden rajalla. Koira sai tosi pahan vamman sudesta. Ei ne meitä sinänsä kasvotusten syyllistänyt, mutta vähän sillä lailla tulee siitä sanomista, että ollaan valmiita kaataman peuraa ja hirveä sinne sun tänne, mutta tämä on semmoinen pyhä lehmä.” (H3, 2019)

"Haastattelija: Onko sattunut vielä läheltä piti tilannetta, että ihminen olisi ollut konkreettisessa vaaratilanteessa"

"Laihialla noin kuukausi tai puolitoista sitten oli tällöinen tapaus. Tämä mies oli ollut pururadalla ja häntä oli tullut kaksi sutta pururadan reunalla vastaan. Miehen kertoman mukaan sudet olivat irvistelleet hänelle. Oli sitten meluamalla ja käsiään huiskuttamalla saanut karkotettua sudet. Ja sitten on tässä aiemmin syksyllä tuli sellainen ilmoitus tapah-tuman jälkeisenä päivänä, että susi oli tullut jonkun rakennuksen takana tällöistä nuorta 10 -vuotiasta poikaa vastaan ja irvistellyt. Tästäkin meillä on vain kertomus, että ei ole tietoa onko näin oikeasti tapahtunut. Mutta ei ole tietysti syytä epäilläkään, etteikö näin olisi ta-pahtunut. " (H1, 2018)

"Laihialla oli asutusalueella ja pururadan ympäristössä susi irvistellyt lenkkeilijälle. Silloin olin siellä monta tuntia kiinni. Yleisjohtaja antoi karkotuspäätöksen, että jos on karkotetta-vissa niin se karkotetaan, jos pystytään tai jos tilanne vaatii, että pitää lopettaa, niin otetaan uusi arvio yleisjohtajalta tilanteeseen. Olin siellä ohjeistamassa metsästäjiä ja valvomassa toimintaa." (H2, 2018)

7.4 Teema 3. Partioiden toiminta

Pohjanmaan poliisilaitos antoi uuden ohjeen lokakuussa liittyen suurpetohavaintoja koske-via kirjauksia. Haastatteluissa juttelimme, onko uusi ohjeistus tuonut muutoksia partioiden toimintaan. Kaksi haastateltavaa oli haastattelujen aikana itse valvonta- ja hälytyssektorilla ja tekivät kirjauksia työtehtävissään. Molemmat olivat sitä mieltä, että uusi ohjeistus on sel-keyttänyt partioiden toimintaa.

"Joo, ehkä se on muuttanut toimintaa, sillä tavalla että se paikalle juokseminen ei ole se ykkösvaihtoehto, joka on tähän mennessä ollut aika tyypillinen. Ennen on menty paikalle kuvaamaan ja menty tekemään kaikenlaisia temppuja. Mutta nythän ovat pelisäännöt vähän erilaiset. Jos tulee osoitteeseen metsätienvarrelle X, niin se otetaan ylös se osoite ja ilmoi-tetaan SRVA- henkilölle. Eli me ei välttämättä sitä lähdetä katsomaan. Otetaan tietysti tiedot ylös.." (H3, 2019)

Myös päällystön edustajan haastattelussa puhuimme aiheesta. Hän kertoi suurimmaksi syyksi ohjeen tekemiseen halun yhtenäistää koko laitoksen alueen toimintaa.

"Meillä ei ole valtakunnallisesti tätä ohjeistettu oikein selkeästi. Ja nyt, kun meillä tämä ongelma itsellä käsissä, niin haluttiin, että meille tulee yhdenmukainen toimintatapa koko poliisilaitoksen alueella ja että partiio tietää että näiden askelmerkkien mukaan näissä asioissa edetään, ettei tule sellaisia omia ratkaisuja, koska tämä on hyvin tunteisiin vetoava juttu tällä hetkellä. Että meillä tulee myös sellaisia ilmiöitä, että poliisi ikään kuin unohti poliisin roolin ja lähti ikään kuin tunteella mukaan näihin tilanteisiin. Ja jossakin tilanteissa, ehkä annettiin jopa väärää informaatiota sitten asiakkaalle, kun oltiin tunteella mukana. Eli nyt kaikkien pitäisi tietää miten menetellä." (H1, 2018)

Teemassa puhuimme myös siitä, kuinka kauan yksi susihavainto voi partiota paikan päällä sitoa. Kaikki haastateltavat olivat yhtä mieltä siitä, että itse tehtävän hoitaminen paikan päällä ei vie kauan, vaan suurin syy, miksi partiio on kauan sidottuna tehtävän hoitoon, ovat ajomatkat kohteeseen.

"Se riippuu täysin nyt alueesta. Eli ajomatka ratkaisee. Jos kohde on hyvin kaukana partion lähtöpaikasta, niin tehtävän hoito voi kestää kauankin. Eihän asiakkaan puhuttamiseen kauan mene, kun kysytään mitä olet nähnyt ja missä jäljet menevät. Katsotaan jäljet ja otetaan kuvat niistä ja ajetaan pois. Mutta kun välillä kohteet ovat haja-asutusalueella ja partiot ovat kaukana. Niin sitten se voi viedä aikaa. Pahimmassa tapauksessa se voi viedä tunnin tai kaksi, kun se partiio on sidottuna siihen vaan ikään kuin tarkastamaan jälkeä. Se on meillä vähän huonoa." (H1, 2018)

"Haastattelija: Onko tullut ongelmia, kun partiio on hoitamassa susitehtävää, vaikka tarvittaisiin jossain muualla?"

"Than relevantti kysymys. Ei niitä varmaankaan ole ollut. Työntekoa on pystytty kuitenkin sillä lailla ohjaamaan. Pointti on se, että kun ne tuolla maalla on ja ovat oikeasti aika kaukana ihmisten ilmoilta, missä muuten tätä keikkaa ei ole, niin kyllä se ongelmaa aiheuttaa. Aikaa kun menee puhtaasti ajelemiseen. Sinänsä kaiken paperityön ja kaiken muun värkkäämisen pystyy autossa tekemään. Mutta aikaa menee ja sinänsä on ns. tärkeämmästä pois. Se, mikä on tärkeämpää, on tietenkin muiden määriteltävä."

Haastatteluissa kävi myös ilmi, että Hätäkeskus on myös tietoinen uudesta ohjeistuksesta, joten ns. turhia keikkoja ei pitäisi partioille enää antaa. Susihavainto annetaan yleensä

kiireellisyysluokkana B tai C. Jos tilanne on kuitenkin akuutti, ja susi esimerkiksi irvistelee ihmiselle, kiireellisyysluokka nousee A:han.

7.5 Teema 4. Suurriistavirka- apu

Haastateltavat pitivät suurriistavirka- avun eli SRVA:n yhteistyötä tällä hetkellä hyvin toimivana ratkaisuna Pohjanmaan poliisilaitoksen alueella. SRVA -yhdyshenkilöiden vastuualueet menevät metsästysseurojen mukaan. Jokaisella alueella on kolme yhdys henkilöä. Tilannekeskuksella on numerolista, josta partio voi kysyä aina tietyn alueen vastuuhenkilön numeron. SRVA- henkilöstöllä on oma järjestelmänsä, miten he sitten tarvittaessa kokoavat lisäjoukkoja.

SRVA- yhteistyö siis toimii Pohjanmaan poliisilaitoksen alueella hyvin, eivätkä haastateltavat kokeneet siinä ongelmia. Kuitenkin kaksi haastateltavaa mainitsi 2018 syksyllä tapahtuneesta yksittäisen henkilön kannanotosta susipolitiikkaan.

"Meillä on kattava SRVA- verkosto ja he ovat oikeasti hyviä, eli tunnistavat jäljet ja ovat aktiivisia. Ovat hirveen innokkaita ja asialleen omistautuneita metsästäjiä, että kyllä heidän kanssaan on helppo työskennellä. Mielellään tulevat paikalle ja käyvät tunnistamassa. Se mitä me ehkä pelätään tässä, on että kun mikään taho ei tee varsinaisia toimenpiteitä tämän ongelman poistamiseksi. Niin käykö niin, että meidän yhteistyö tulee kärsimään. Ensimmäisiä semmoisia yksittäisiä SRVA- henkilöstön mielenilmauksia on tullut. Tässä Rannikko-Pohjanmaallahan kävi juuri joku aika sitten, että SRVA henkilöstö sai tiedon hirvikolarista, niin hän jätti sen hoitamatta ja perusteli sen, että tämä on vastalausunto susipolitiikkaa vastaan. Jolloin se luo meille ongelman tietenkä, koska jonkunhan se pitää se hirvikolari hoitaa. Ja jos meillä on sopimus tehty ja he eivät sitä hoidakaan niin me joudutaan aika nopeasti sitten reagoimaan. Onneksi on vasta yksi tapaus, ja toivotaan ettei vastaavia tule." (H1, 2018)

"Kyllä se mun mielestä on täällä toiminut moitteettomasti lukuun ottamatta sitä yhtä yksittäistä tapausta mikä täällä sattui. Mutta se oli yksittäisen henkilön päähänpisto, että kyllä ainakin tällä hetkellä toimii ihan hyvin." (H2, 2018)

7.6 Teema 5. Tulevaisuus, ongelmat, haasteet

Kaikki haastateltavat pitivät tulevaisuuden uhkakuvana, että ihmiset turhautuvat tilanteeseen ja ottavat omankäden oikeuden käyttöön, jos asialle ei tehdä mitään. Tämä johtaisi siis salamestästyksen lisääntymiseen. Lisäksi yksi haasteltavista näki ongelmana myös SRVA- henkilöiden mahdollisen viranomaistoiminnan boikotoimisen sekä poliisin arvostuksen laske-
misen.

"Luulen, että jos sudet lisääntyvät ja niiden tekemät vahingot lisääntyvät niin se eskaloituu silleen, että tulee luvattomia kaatoja. Toisaalta taas, kun sudet ovat tulleet tänne ja niitä ei ole pitkään aikaan ollut niin se on uusi asia ja jännittää ihmisiä joten ajan mittaan se voi tasoittuakin." (H2, 2018)

"Voi olla, että kansalaiset suhtautuvat asiaan mentaliteetilla: nyt riittää. Että kun menee toinen metsästyskoira, niin rupeaan ampumaan näitä, susia saman verran kuin hirviä syksyn aikana. Sillä lailla ajattelisin, että kannanhoidollista kaatoa, voisi olla hyvä hetki ruveta miettimään. Ei ole poliisin asia vaan on riistanhoitokeskuksen juttu." (H3, 2019)

Yhden haastateltavan kanssa keskustelimme myös, onko tulevaisuudessa tulossa joitain uusia ratkaisuvaihtoehtoja asiaan. Haastateltava oli käynyt itse asian tiimoilta eduskunnassa puhumassa tämän hetkisestä tilanteesta ja tuonut esiin mahdollisia lakimuutoksia.

*Esitin tuolla eduskunnassa puheessani, että mentäisiin Ruotsin metsästysasetuksen 26§ mukaan. Siellä on erilainen hätävarjelusäännös kuin mitä meillä täällä Suomessa on. Se on meidän näkökulmasta katsottuna lievempi. Siellä ihminen itse pystyy tekemään enemmän suurpetotilanteessa. Eli jos tulee oman pihapiirin aitaukseen, niin pystyy silloin kyllä ampu-
maan sen. Tämmöistä esitin siellä, että heidän pitäisi ottaa vakavasti harkintaa, että men-
täisiin samaan suuntaan hätävarjelussa.*

*Toinen asia, mikä meidän pitäisi lainsäädännössä muuttaa, on suden asema EU:n direktiiveissä, riistahallinnolla pitäisi olla lainsäädännöllisesti lievemmät perusteet antaa niitä kannanhoidollisia poikkeuslupia. Eli lyötäisiin rimaa alemmaksi, että saataisiin pienem-
mällä vaivalla ne luvat.*

Kolmas lainsäädännöllinen asia on, että nythän meillä on etukäteen määritelty kuinka iso sen susikannan pitää olla, että se pysyy Suomessa elinvoimaisena. Niin sitäkin voitaisiin kyllä harkita onko se oikealla tasolla. Se on muistaakseni joku 25 susiparia, niin voisiko 15

susiparia olla riittävä.. Pysyisi kuitenkin se luonnon elinvoimaisuus. Tällöisiä muutoksia olisi syytä tulla mutta en tiedä sitten tuleeko. (H1, 2019)

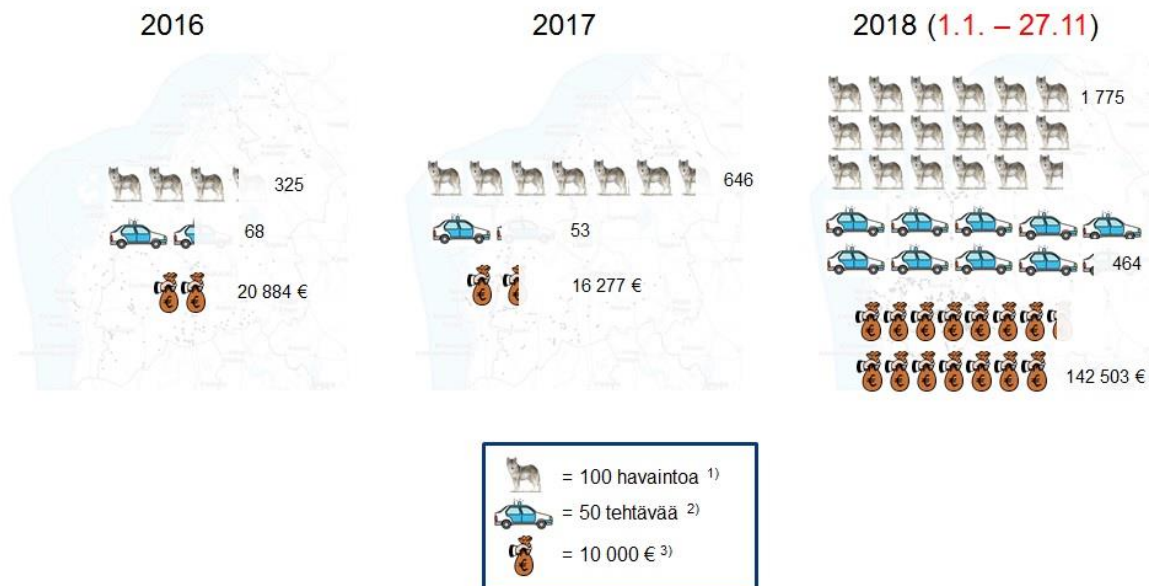
7.7 Teema 6. Päälystön toimenpiteet

Haastattelussa keskustelimme päälystön mahdollisista toimenpiteistä. Mahdollisia toimenpiteitä on kaksi, kuten olen aiemmin opinnäytetyössäni kertonut: karkotus- ja lopetus päätös. Karkotuspäätöksessä ongelmaksi haastateltavan mukaan muodostuu, että viikon sisällä pitää olla kolme pihakäyntiä saman taajaman alueella.

Haastateltava mainitsi taas lopetus päätöksessä ongelmana olevan, se että kyseinen eläin, joka halutaan lopettaa, pitää olla yksilöitävissä. Tähän mennessä ei päälystöllä ollut kuitenkaan ollut mahdollisuuksia tähän. Haastateltavan mukaan tilannetta voi helpottaa lumien tulo, jolloin jälkien avulla sutta voidaan lähteä metsästämään jälkien perusteella.

Haastateltava arvioi, että lopetus päätöksiä tehdään vuodessa muutamia ja karkotuspäätöksiä noin parikymmentä.

Haastateltavan kanssa puhuimme, myös paljonko susihavainnot ovat Pohjanmaan poliisilaitokselle kustantaneet. Haastateltavalla oli lisäksi näyttää tilastotietoja aiheesta.

Kuvassa on <100 metrin päästä asutuksesta tehtyjen susihavaintojen määrä ja niistä muodostuneet hälytystehtävät sekä hälytystehtävistä aiheutuneet kustannukset. Olen jo aiemmin opinnäytetyössäni käynyt lävitse susihavaintojen sekä hälytystehtävien määrän nousua, joten avaan tässä vaiheessa ainoastaan kustannuksia.

Yksi rahasäkki kuvastaa 10 000 euroa. Vuonna 2016 rahaa hälytystehtäviin meni 20 884 euroa. 2017 kustannukset olivat lievässä laskussa, koska hälytystehtäviäkin oli vähemmän, yhteensä rahaa susista muodostuneihin hälytystehtäviin meni siis 16 277 euroa.

Aikavälillä 1.1.- 27.11.2018 susihavainnoista tehdyt hälytystehtävät olivat suuressa nousussa edellisiin vuosiin nähden, jonka takia myös kustannukset nousivat huimasti. Susihavaintojen kustannukset olivat 142 503 euroa.

Tilastot perustuvat ELS- sekä Tassu- järjestelmään. Kustannukset on laskettu vuoden 2018 Pohjanmaan poliisilaitoksen tulossopimuksen tunnuslukujen mukaan, jossa yhden hälytystehtävän hinnaksi on määritetty 307,12 euroa. (Magnus Jakobsson, Power- Point 2018)

"Meillähän ei ole suoraa laskentamallia. Tämä laskentamalli mikä me tehtiin näistä havainnoista pohjautuu siihen, että meillä on tulossopimuksessa tällainen laskennallinen hälytystehtävän hinta. Tulee siis siitä, että Poliisihallitus on sen aikanaan määritellyt meille, että näin paljon on hälytystehtäviä ja näin paljon te saatte rahaa ja näin päin pois. Että onhan siinä kasvu valtava. Mutta nämä luvut eivät pidä ollenkaan sisällä sitä, että kuinka paljon esimerkiksi minä teen työtä yhteistyökumppanien kanssa. Kaupungit ja kunnat ovat minuun yhteydessä ja käyn puhumassa eri tilaisuuksissa. Tässä ei myöskään näy ne kustannukset, kun päällystö tekee niitä päätöksiä. Tässä näkyy vain se hälytystehtävien lukumäärästä lasketut kustannukset. Että kyllä se meille kuitenkin vuositasolla nykyisin maksaa useamman satatuhatta euroa, mitä meillä menee tähän rahaa kaiken kaikkiaan. Se on meille todella merkittävä kuluerä"(HI, 2018).

8 POHDINTA

Kuten olen opinnäytetyössäni tuonut tilastojen sekä haastatteluiden avulla ilmi, sudet ovat ottaneet läntisen Suomen haltuunsa. Susi on villi eläin ja toimii vaistojensa varassa. Jos siis ruoka loppuu entisillä alueilla, on sitä lähdettävä hakemaan jostain muualta. Rannikolla tästä on tullut ongelma, koska sudet ovat levittäytyneet alueelle, jonka väestö ei ole niihin tottunut. Toisaalta taas susillakin on oppiminen erilaiseen ympäristöön kuin mihin ne ovat tottuneet. Länsirannikolla sudet eivät pysty olemaan metsien suojissa samalla tavalla kuin Itä-Suomessa, koska rannikolla ei metsämaata ole yhtä runsaasti kuin idässä. Molemmin puolinen totuttelu uuteen tilanteeseen ja rinnakkaineloon aiheuttaa väistämättömästi yhteentörmäyksiä.

Ihmisissä sudet aiheuttavat eniten pelkoa ja varsinkin lasten vuoksi ihmiset ovat huolissaan. Kiukkua ihmisissä herättää metsästyskoiravahingot. Lisäksi myös tilallisille koituvat haitat, kun susi hakee ravintoa heidän toimeentulostaan, aiheuttavat pahaa verta. Vastaavaa tilannetta ei ainakaan näin suurissa määrin olekaan ennen koettu. Tämän vuoksi ihmiset kääntyvät herkästi viranomaisten puoleen. Tästä syystä Rannikko- Pohjanmaallakin poliisi on ollut erittäin suurissa määrin työllistetty ennen uuden ohjeistuksen antamista. Ihmiset ilmoittivat sudesta ja poliisi meni paikalle todetakseen, että siinä jälki menee. Se, onko poliisi paikalla todennut koiran jäljen virheellisesti suden jäljeksi, on tapauskohtaista, sillä kaikki poliisit eivät ole metsästyksen asiantuntijoita eikä kaikilla ole yhtä paljon kokemusta jälkien tunnistamiseen. Tämän vuoksi SRVA onkin poliisille loistava yhteistyökumppani.

Uusi ohje toi osaltaan selvyyttä siihen, milloin poliisin kuuluu asiaan puuttua. Ohje toi kuitenkin myös hyvin esiin sen miten vähän poliisilla toimintavaltaa on loppupelissä.

Tämän vuoksi mielestäni olisikin hyvä, jos voitaisiin tehdä lakimuutoksia asian suhteen, kuten yksi haasteltavista ehdotti. Poliisin toiminta on tällä hetkellä sidoksissa lähes kokonaan poliisilain pykäliin. Tilanne on siis se, että ihmisten vaatimukset turvallisuuden edistämiseksi ja poliisin valtuudet ovat törmäyskurssilla keskenään. Kansalaisinfoja ja artikkeleja aiheesta on asian tiimoilta kyllä jo tehty. Niissä on tuotu esille poliisin toiminnan rajallisuus. Luulen, ettei kritiikki kohdistu itse poliisiin tai sen toimintaan vaan tilanteeseen. Isoja päätöksiä ei synny ja tilanne pysyy muuttumattomana.

Ihmiset ovatkin selkeästi alkaneet turhautua tilanteeseen ja se alkaa näkyä. Vaikka susista tehdään ilmoituksia, niin päätöksiä ei synny ja asia kelluu paikallaan. Tulevaisuuden uhkana

voi siis olla, että ihmiset alkavat radikalisoitua ja ottavat käyttöönsä oman käden oikeuden. Hyvänä esimerkkinä asioiden eskaloitumisesta on 2013 Perhossa tapahtunut törkeä metsästysrikos. Tuolloin 12 metsästäjää jäivät kiinni ammuttuaan kolme sutta. Miehet saivat tuomion 15.1.2015 Keski- Pohjanmaan käräjäoikeudessa törkeästä metsästysrikoksesta vuoden ja kahden kuukauden ehdolliseen vankeusrangaistukseen.. Lisäksi miehet tuomittiin metsästyskieltoon 15.1.2019 asti. Miehet joutuivat lisäksi luovuttamaan aseensa valtiolle menetyiksi. (Vaasan HO 20.11.2015 150019).

Toisena uhkana tulevaisuudessa voi olla suden ja ihmisen kohtaaminen niin, että susi hyökkää ihmisen kimppuun. Yleensä terve susi kyllä välttää ihmisen kohtaamista, mutta sairauden vaivaamana (esim. rabies eli raivotauti) suden käytös voi olla arvaamatonta ja se voi hyökätä ja purra. Myös jälkeläisiään suojeleva susi saattaa käyttäytyä arvaamattomasti jos se tuntee pentujensa olevan vaarassa. Tilastollisesti vaara ei kuitenkaan ole suuri, sillä viimeksi susi hyökkäsi kuolettavasti ihmisen kimppuun 1800-luvulla. (Suurpedot.fi: Suden kohtaaminen) Jos ihminen kuitenkin kohtaa suden metsässä, eikä susi pakene paikalta kannattaa toimia seuraavasti: liiku ja puhu niin, että susi huomaa sinut. Jos susi ei pakene, pidä siihen koko ajan näkökontakti, kuitenkin katsomatta sitä suoraan silmiin. Pidä ääntä huumamalla matalalla äänellä. Älä päästä sutta selän taaksesi. Älä ahdista sutta nurkkaan, vaan pyri siihen, että sillä olisi pakoreitti. Anna sille mahdollisuus poistua. Samalla peräänny itse hitaasti taaksepäin. (Anu Salminen, Susi Ry, luettu 23.2.2019)

Nyt Rannikko- Pohjanmaalla tilanne elää jatkuvasti. Keväällä 2019 oli tarkoitus saada pannoitettua alueen susia, mutta Rannikko- Pohjanmaan alueella olevat metsästysseurat eivät lähteneet pannoitusprojektiin mukaan. Alueen riistapäällikön Stefan Pellaksen mukaan seurat eivät kokeneet saavansa toiminnalleen tarpeeksi hyötyä. (Maaseudun tulevaisuus, Sari Penttinen). Susien pannoituksella kuitenkin voitaisiin saada konkreettista tietoa susikannan runsaudesta, susien levittäytymisestä ja reviereistä, joiden kautta saadaan tietoa esimerkiksi siitä kuinka lähellä sudet liikkuvat ihmisasutuksia. Pannoituksella saatua tietoa hyödynnetään kannanhoidon suunnittelussa ja poikkeuslupien myöntämisessä. (Riistahavainnot.fi: Susien pantaseuranta, luettu 12.2.2019)

Tällä hetkellä kansalaisten ainut tapa vaikuttaa asiaan on ilmoittaa susihavainnoista petoyhdyshenkilöille tai poliisille, koska Luken kanta- arviot perustuvat Tassu- järjestelmän tietoihin. Myös poliisi käyttää näitä samoja kirjauksia, kun arvioidaan

mihin toimenpiteisiin ryhdytään. Muutoin poliisi tekee sen mikä on poliisin tehtäväksi säädetty. Tulevaisuuden riskit on tiedostettu. Asiaa on kuitenkin viety eteenpäin ja mahdollisia lakimuutoksia esitetty.

LÄHTEET

Anu Salminen, Susi Ry, Suomen luonnonsuojeluliitto Keski- Suomi, luettu 23.2.2019 osoitteesta: <https://www.sll.fi/keski-suomi/luonto-ja-ymparisto/lajiensojelu/susikin-mah-tuu-maakunnan-metsiin/jos-kohtaat-suden-metsassa/>

Eräluvut.fi, Poikkeusluvut, luettu 24.1.2019 osoitteesta: <https://www.eraluvat.fi/metsas-tys/suurpetoluvat/poikkeusluvut.html>

H1 2018, haastattelu

H2 2018, haastattelu

H3 2019, haastattelu

Luonnonvarakeskus, Helsinki 2018, Samuli Heikkinen, Ilpo Kojola, Samu Mäntyniemi ja Katja Holmala: Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 27/2018, Susikanta Suomessa maaliskuussa 2018

Luonnonvarakeskus, Susi. luettu 5.2.2019 osoitteesta: <https://www.luke.fi/tietoa-luonnonvaroista/riista/susi/>

Luontoliitto.fi, Kotieläinvahingot, luettu 23.2.2019 osoitteesta: <http://www.luontoliitto.fi/susiryhma/susitietoa/kotielainvahingot>

Luontoportti.com, Susi, katsottu 23.2.2019 osoitteesta: <http://www.luontoportti.com/suomi/fi/nisakkaat/susi, kuva 5>

Hanne Leiwo, Yle.fi: Susimielenosoitus keräsi torin täyteen väkeä Vaasassa- "Veikkaan, että äänemme kuultiin tänään", 12.6.2018

Luettu 6.2.2019 osoitteesta: <https://yle.fi/uutiset/3-10249050>

Magnus Jakobsson 2018, Power- Point esitys: Susitilanne 27.11.2018

Metsästyslaki 28.6.1993/615

Katja Lahti, Pohjalainen 12.6.2018: "Ulkona lapseni joutuvat nukkumaan häkissä"

Pohjalainen 18.3.2018, Tekstaten

Pohjalainen 14.6.2018, Tekstaten

Pohjalainen 27.9.2018, Tekstaten

Pohjalainen 10.10.2018, Tekstaten

Pohjalainen 22.11.2018, Tekstaten

Pohjalainen 22.12.2018, Tekstaten

Pohjanmaan poliisi: Poliisin kenttäpartioiden toimenpiteet sekä kirjaukset suurpetoasioissa Pohjanmaanpoliisilaitoksessa, Ohje POL-2018–44293 s.1-2

Poliisihallitus:Poliisin toiminta suurpeto- ja villisikatilanteissa: Ohje POL-2017–36246 s.1-8

Poliisilaki 22.7.2011/872

Riista.fi: Susi, luettu 23.2.2019 osoitteesta:

<https://riista.fi/game/susi/>

Riistahavainnot.fi, luettu 1.11.2018 osoitteesta:

<http://riistahavainnot.fi/suurpedot/suurpetotutkimus/suurpetohavaintojarjestelma>

Riistahavainnot.fi: Susien pantaseuranta, luettu 12.2.2019 osoitteesta:

<http://riistahavainnot.fi/suurpedot/suurpetotutkimus/pantaseuranta>

Sari Penttinen, Maaseudun tulevaisuus, 17.1.2019: Luken tavoitteena pannoittaa 10–20 sutta – vain osa Pohjanmaan metsästysseuroista on lähtenyt yhteistyöhön, jota ilman pannoitus ei onnistu

Luettu 11.2.2019 osoitteesta: <https://www.maaseuduntulevaisuus.fi/era/artikkeli-1.363191>

Sinikka Jortikka, Luonnonvarakeskus, julkaistu Maaseudun Tulevaisuudessa 20.3.2017. Luettu 5.2.2019 osoitteesta: <https://www.luke.fi/mt-susiasiat-hoituvat-yhteisvoimin/>,

Suomen riistakeskus, Suurriistavirka- apu, luettu 24.1.2019 osoitteesta: <https://riista.fi/riistatalous/riistavahingot-ja-konfliktit/suurriistavirka-apu/>

Suomen susikannan hoitosuunnitelma, Maa- ja metsätalousministeriö 2015, s.7. Luettu 24.1.2019 osoitteesta: https://mmm.fi/documents/1410837/1720364/Suomen_susikannan_hoitosuunnitelmat.pdf/cf2138e7-6a9b-4955-9b93-d719c734590f

Suurpedot.fi: Suden metsästys, luettu 17.1.2019 osoitteesta:

<http://www.suurpedot.fi/suojelu-ja-metsastys/metsastys/suden-metsastys.html>

Suurpedot.fi: Suden kohtaaminen, luettu 11.2.2019 osoitteesta:

<http://www.suurpedot.fi/suurpedot-ja-me/kohtaaminen/suden-kohtaaminen.html>

Suurpedot.fi: Susi, luettu 1.11.2018 osoitteesta:

<http://www.suurpedot.fi/lajit/susi.html>

Vaasan hovioikeuden ratkaisu 20.11.2015 150019

LIITTEET

Liite 1 Teemahaastattelu runko

Teema 1. Susihavaintojen määrä

Missä ajassa susihavaintojen määrä on noussut kenttätoiminnassa? Onko tilanne Rannikko-Pohjanmaalla muuttunut kuinka paljon?

Kuinka paljon susihavaintoja ilmoitetaan per kenttävuoro, noin arvo? Tuleeko havaintoja tietyllä aikavälillä vai pitkin päivää? Onko päivä- yövuorolla väliä?

Minne päin Rannikko- Pohjanmaata susitehtävät sijoittuvat? Onko joitakin tiettyjä alueita? Toimintasäde?

Teema 2. Ihmisten syyt ilmoittaa

Mistä syystä ihmiset ilmoittavat? Näköhavainto vs. jälkihavainto? Vaikuttaako havainnon luonne jotenkin toimintaan, jos vaikuttaa miten?

Kuinka paljon kansalaiset avautuvat poliisille?

Teema 3. Partioiden toiminta

Millä kiireellisyysluokalla susitehtävä otetaan vastaan?

Kuinka paljon/kauan susitehtävä sitoo partiota?

Mitkä ovat kenttäpartioiden konkreettiset toimenpiteet alueella? Mitä tehdään siis käytännössä?

Onko uusi ohjeistus tuonut jotain muutoksia toimintaan?

Teema 4. SRVA- yhteistyö

Milloin otetaan yhteys SRVA- henkilöstöön?

Toimiiko SRVA yhteistyö hyvin? Onko siihen jotain huomautettavaa? Plussat, miinukset?

Teema 5 Ongelmat/ Haasteet/ Tulevaisuus

Mitä jatkossa tulee tapahtumaan?

Lakimuutokset? Olisiko mahdollista, että SRVA hoitaisi kokonaisuudessaan susihavainnot? Onko asian tiimoilta käyty keskustelua?

Teema 5. Päälystön toimenpiteet

Mitkä säännökset määrittelevät poliisin toiminnan?

Mitkä on päälystön toimenpiteet? Milloin lopetuspäätös? Milloin karkotuspäätös? Kuka toteuttaa? Paljonko on tehty?

Mihin tietoa kerätään? Miten sitä käytetään?

Mistä kustannukset ovat syntyneet? Mihin perustuu?

Liite 2.

Ohje ID-18311276 1 (2)

10.10.2018 POL-2018-44293

Voimassaoloaika
10.10.2018 - toistaiseksi

Säädöseruste

Muuttaa/Kumoaa

Kohderyhmät
Pohjanmaan poliisilaitoksen poliisihenkilöstö

Poliisin kenttäpartioiden toimenpiteet sekä kirjaukset suurpetoasioissa Pohjanmaan poliisilaitoksessa

Taustaa

Suurpetohavainnot ovat voimakkaasti lisääntyneet Pohjanmaan poliisilaitoksen alueella vuoden 2018 alusta alkaen. Erityisesti runsaat susihavainnot ovat aiheuttaneet poliisille huomattavasti lisätyötä havaintojen tarkistamisten sekä tehtyjen karkotuspäätöksien ja lopetuspäätöksien vuoksi.

Poliisihallitus on antanut uuden ohjeen Poliisin toiminta suurpeto- ja villisikatilanteissa. Ohje on astunut voimaan 1.4.2018 alkaen. Ohjeella pyritään yhtenäistämään poliisin toimintaa valtakunnallisesti.

Suurpetojen ja erityisesti suden poliisin kenttätoiminnalle aiheuttaman suuren työmäärän lisääntymisen vuoksi Pohjanmaalla on tarpeen linjata poliisin käytännön toimenpiteitä sekä kirjaamiskäytäntöjä poliisihallituksen antamaa ohjetta täsmällisemmin. Linjauksen tarkoituksena on varmistaa yhdenmukaiset kirjaustavat eri kenttäjohtoalueilla, vähentää poliisin kenttäpartioiden sidonnaisuutta sellaisiin suurpetotehtäviin, joissa poliisin käynti havaintopaikalla ei ole välttämätöntä sekä tuottaa ja tallentaa laadukkaasti ne tiedot, joiden perusteella poliisi joutuu mahdollisesti harkitsemaan karkotuspäätöksien tai lopetuspäätöksien tekemistä.

Toimintaohjeet suurpetotilanteissa

Pohjanmaan poliisilaitoksen alueella kenttäpartio käy tarkistamassa suurpetohavainnon, ilmoittaa asiasta päällystään kuuluvalle esimiehelleen sekä kirjaa asiasta kattavat ja laadukkaat merkinnät SRVA- neukkariin seuraavissa tapauksissa:

1. Kun on tapahtunut suurpedon ja ihmisen välinen kohtaamistilanne, jossa suurpeto on käyttäytynyt uhkaavasti / lähestynyt ihmistä ja aiheuttanut näin vaaraa ihmisen hengelle - ja terveydelle eikä lähde poistumaan paikalta; on menettänyt ihmisarkuutensa.

2. Kun kyseessä on poliisihallituksen antaman ohjeen mukainen pihavierailu, jossa suurpeto on liikkunut alle 100 metrin päässä asuin- tai tuotantoeläinrakennuksesta.

3. Kun suurpeto on käynyt asutuksen välittömässä läheisyydessä kotieläimen tai muun eläimen kimppuun siten, että siitä on aiheutunut eläimelle vammoja ja sen omistajalle taloudellista vahinkoa. Riistavahinkolaki 23 §:n mukaan asianomistajan tulee ilmoittaa tapauksesta vahinkopaikkakunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle korvauksen saamiseksi.

Muissa suurpetoihin liittyvissä havainnoissa ja tehtävissä riittää, kun SRVA-yhdyshenkilö käy tapahtumapaikalla varmistamassa havainnon ja kirjaa havainnoista merkinnän Tassu- järjestelmään. Poliisilla on mahdollisuus käyttää järjestelmään tallennettuja havaintoja omissa päätöksissään.

Neukkariin tallennetaan jatkossa havaintotietojen lisäksi myös kaikki Pohjanmaan poliisilaitoksen alueella laaditut karkotus- ja lopetuspäätökset siten, että ne ovat jatkuvasti kaikkien käytettävissä ja jälkeinpäin tilastoitavissa. Pohjanmaan poliisin Tilannekeskus kirjaa havaintotietojen perusteella asiasta S- ilmoituksen ja pitää yllä päivittäistä suurpetoihin liittyvää tilannekuvaa nopeaa poliisin reagointia vaativien karkotus- ja lopetuspäätöksien tekemiseksi.

Apulaispoliisipäällikkö

Kari Keski-Opas

Ylikomisario

Pasi Aho

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 10.10.2018 klo 16:58. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Liitteet

Jakelu

Pohjanmaan poliisilaitoksen poliisihenkilöstö

Tiedoksi

Sinetti